

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సం హితా

॥ అథ చతుర్థ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ అశ్రున్నార్జం పర్వతే శిశ్రియాణాం వాతే పర్జస్యే వరుణస్య శుష్మే అద్భ్య
ఓషధీభ్యో వనస్పతిభ్యోఽధి సం భృతాం తాం న ఇషమూర్జం ధత్త మరుతః సగ్ం
రరాణాః॥ అశ్రుగ్ం స్తీ క్షుదముం తే శుగ్ం చృతు యం ద్విష్మః॥ సముద్రస్య
త్వాఽవాకయాఽగ్ని పరి వ్యయామసి పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ॥ హిమస్య త్వా
జరాయుణాఽగ్ని పరి వ్యయామసి పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ॥ ఉప [౧] జృన్నుప
వేతసేఽవత్తరం నదీష్వా అగ్ని పితృమపామసి॥ మణ్డాకి తాభిరా గహి సేమం నో యజ్ఞమ్
పావకవర్ణగ్ం శివం కృధి॥ పావక ఆ చితయన్త్యా కృపా క్షామన్సురుచ ఉషసో న
భానునా॥ తూర్వన్న యామన్నేతశస్య నూ రణ ఆ యో ఘృణే న తతృషాణో అజరః॥
అగ్ని పావక రోచిషా మన్త్రయా దేవ జిహ్వయా ఆ దేవాన్ [౨] వక్షి యక్షి చ॥ స నః
పావక దీదివోఽగ్ని దేవాగ్ం ఇహోఽఽ వహ॥ ఉప యజ్ఞగ్ం హవిశ్చ నః॥ అపామిదం
న్యాయనగ్ం సముద్రస్య నివేశనమ్॥ అన్యం తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం
శివో భవ॥ నమస్తే హరసే శోచిషే నమస్తే అస్త్వర్చిషే అన్యం తే అస్మత్తపన్తు హేతయః
పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ॥ నృషదే వడ- [౩] పుషదే వడ్వనసదే వడ్బర్హిషదే
వట్సువర్విదే వట్॥ యే దేవా దేవానాం యజ్ఞియా యజ్ఞియానాగ్ం సంవధ్సరీణముప
భాగమాసతే॥ అహుతాదో హవిషో యజ్ఞే అస్మిన్త్వయం జహుధ్వం మధునో ఘృతస్య॥
యే దేవా దేవేష్వధి దేవత్వమాయన్ యే బ్రహ్మణః పురఏతారో అస్య॥ యేభ్యో నర్తే పవతే
ధామ కిం చన న తే దివో న పృథివ్యా అధి స్సుషు॥ ప్రాణదా [౪] అపానదా
వ్యానదాశ్చక్షుర్దా వర్చోదా వరివోదాః॥ అన్యం తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం

శివో భవ॥ అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా యగ్ం సద్విశ్వం న్యత్రిణమ్॥ అగ్నిర్నో వగ్ం సతే రయిమ్॥
 సైనాఽనీకేన సువిదత్త్రో అస్మే యష్టా దేవాగ్ం ఆయజిషః స్వస్తి॥ అదబ్ధోగోపా ఉత నః
 పరస్సా అగ్నే ద్యుమదుత రేవద్దిదీహి॥[౩]

ఉప దేవాన్ వట్పాణదాశ్శతుశ్శత్వారిగ్ంశచ॥4.6.1॥

య ఇమా విశ్వా భువనాని జుహ్వాదృషిర్హోతా నిషసాదా పితా నః॥ స ఆశిషా
 ద్రవిణమిచ్ఛమానః పరమచ్ఛదో వర ఆ వివేశ॥ విశ్వకర్మా మనసా యద్విహాయా ధాతా
 విధాతా పరమోత సన్ద్భక్॥ తేషామిష్టాని సమిషా మదన్తి యత్ర సప్తర్షీన్తర ఏకమాహుః॥
 యో నః పితా జనితా యో విధాతా యో నః సతో అభ్యా సజ్జజాన॥[౬] యో దేవానాం
 నామధా ఏక ఏవ తగ్ం సం ప్రశ్నం భువనా యన్త్యన్యా॥ త ఆయజన్త ద్రవిణగ్ం
 సమస్మా ఋషయః పూర్వే జరితారో న భూనా॥ అసూర్తా సూర్తా రజసో విమాసే యే
 భూతాని సమకృణ్వన్నిమాని॥ న తం విదాథ య ఇదం జజానాఽన్యద్యుష్మాకమన్తరం
 భవాతి॥ నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాఽసుతృప ఉక్థశాసశ్చరన్తి॥ పరో దివా పర ఏనా [౭]
 పృథివ్యా పరో దేవేభిరసురైర్గుహో యత్ కగ్ స్విదగ్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః
 సమగచ్ఛన్త విశ్వే॥ తమిదగ్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛన్త విశ్వే॥
 అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితం యస్మిన్నిదం విశ్వం భువనమధి శ్రితమ్॥ విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ఠ
 దేవ ఆదిదగ్న్తర్వో అభవద్ద్వితీయః॥ తృతీయః పితా జనితౌషధీనా- [౮] మపాం గర్భం
 వ్యదధాత్పురుత్రా॥ చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేసే అజనన్నన్నమాసే॥
 యదేదన్తా అదదృగ్ం హన్త పూర్వ ఆదిద్వావాపృథివీ అప్రథేతామ్॥ విశ్వతశ్చక్షురుత
 విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉత విశ్వతస్పాత్॥ సం బాహుభ్యాం నమతి సం
 పతత్త్రైర్ద్యావాపృథివీ జనయన్దేవ ఏకః॥ కిగ్ స్విదాసీదధిష్ఠానమారం భణం
 కతమధ్స్విత్రిమాసీత్॥ యదీ భూమిం జనయ- [౯] న్విశ్వకర్మా వి ద్యామార్ణోన్మహినా

విశ్వచక్షాః॥ కిగ్గ్ స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీద్యతో ద్యావాపుథివీ నిష్ఠతక్షుః॥ మనీషిణో
మనసా పుచ్చతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్॥ యా తే ధామాని పరమాణి
యావమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్ముతేమా॥ శిక్షా సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం
యజస్వ తనువం జుషాణః॥ వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే [౧౦] మనోయుజం వాజే
అద్యా హువేమ॥ స నో నేదిష్ఠా హవనాని జోషతే విశ్వశం భూరవసే సాధుకర్మా॥ విశ్వకర్మన్
హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ తనువం జుషాణః॥ ముహ్యన్త్వస్యే అభితః సపత్నా
ఇహోఽస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు॥ విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన
త్రాతారమిన్ద్రమకృణోరవధ్యమ్॥ తస్మై విశః సమనమన్త పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో
యథాఽసత్॥ సముద్రాయ వయునాయ సిన్ధునాం పతయే నమః॥ నదీనాగ్ం సర్వాసాం
పిత్రే జుహుతా విశ్వకర్మణే విశ్వాఽహోఽమర్త్యగ్ం హవిః॥[౧౧]

జజ్ఞానైనోషధీనాం భూమిం జనయన్మూతయే నమో నవ చ॥4.6.2॥

ఉదేనముత్తరాన్నయాగ్గ్ ఘృతేనాఽహుత॥ రాయస్పోషేణ సగ్ం సృజ ప్రజయా చ
ధనేన చ॥ ఇన్ద్రేమం ప్రతరాం కృధి సజాతానామసద్వశీ॥ సమేనం వర్చసా సృజ దేవేభ్యో
భాగధా అసత్॥ యస్య కుర్మో హవిర్గృహే తమగ్నీ వర్ధయా త్వమ్॥ తస్మై దేవా అధి
బ్రవన్నయం చ బ్రహ్మణస్పతిః॥ ఉదు త్వా విశ్వే దేవా [౧౨] అగ్నీ భరన్తు చిత్తిభిః॥ స నో
భవ శివతమః సుప్రతీకో విభావసుః॥ పశ్చా దిశో దైవీర్యజ్ఞమవన్తు దేవీరపాఽమతిం
దుర్మతిం బాధమానాః॥ రాయస్పోషే యజ్ఞపతిమాభజన్తిః॥ రాయస్పోషే అధి యజ్ఞో
అస్థాధ్సమిద్ధే అగ్నావధి మామహానః॥ ఉక్థపత్ర ఈడ్యో గృభీతస్తప్తం ఘుర్మం
పరిగృహ్యోఽయజన్త॥ ఊర్జా యద్యజ్ఞమశమన్త దేవా దైవ్యాయ ధర్త్రే జోష్ఠే॥ దేవశ్రీః
శ్రీమణాః శతపయాః [౧౩] పరిగృహ్య దేవా యజ్ఞమాయన్॥ సూర్యరశ్మిర్హరికేశః
పురస్తాధ్సవితా జ్యోతిరుదయాగ్ం అజస్రమ్॥ తస్య పూషా ప్రసవం యాతి దేవః సం

పశ్యన్విశ్వా భువనాని గోపాః॥ దేవా దేవేభ్యో అధ్వర్యన్తో అస్థుర్వీతగ్ం శమిత్రే శమితా
 యజ్ఞైః॥ తురీయో యజ్ఞో యత్ర హవ్యమేతి తతః పావకా ఆశిషో నో జుషంతామ్॥
 విమాన ఏష దివో మధ్య ఆస్త ఆపప్రివానోదసీ అంతరిక్షమ్॥ స విశ్వాచీరభి [౧౪] చష్టే
 ఘృతాచీరన్తరా పూర్వమపరం చ కేతుమ్॥ ఉక్షా సముద్రో అరుణః సుపర్ణః పూర్వస్య
 యోనిం పితురావివేశ॥ మధ్యే దివో నిహితః పృశ్నిరశ్మా వి చక్రమే రజసః పాత్యన్తో॥ ఇన్ద్రం
 విశ్వా అవీవుధన్ధముద్రవ్యచసం గిరః॥ రథీతమగ్ం రథీనాం వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిమ్॥
 సుముహూర్యజ్ఞో దేవాగ్ం ఆ చ వక్షద్యక్షదగ్నిర్దేవో దేవాగ్ం ఆ చ వక్షత్॥ వాజస్య మా
 ప్రసవేనోద్భాభేణోదగ్రభీత్॥ అథా సపత్నాగ్ం ఇన్ద్రో మే నిగ్రాభేణాఽధరాగ్ం అకః॥ ఉద్భ్రాభం
 చ నిగ్రాభం చ బ్రహ్మ దేవా అవీవుధన్న్॥ అథా సపత్నానిన్త్రాగ్ని మే
 విషూచీనాన్వ్యస్యతామ్॥[౧౫]

విశ్వేదేవాః శతపయా అభి వాజస్య శడ్వీగ్ంశతిశ్చ॥4.6.3॥

ఆశుః శిశానో వృషభో న యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్॥ సంక్రన్దనోఽనిమిష
 ఏకవీరః శతగ్ం సేనా అజయథ్సాకమిన్ద్రః॥ సంక్రన్దసేనాఽనిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ
 దుశ్శ్యవసేన ధృష్ణునా॥ తదిన్ద్రేణ జయత తథ్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా॥
 స ఇషుహస్తైః స నిషజ్గిభిర్వశీ సగ్ం ప్రష్టా స యుధ ఇన్ద్రో గణేన॥ సగ్ం సృష్టజిఘ్సేమపా
 బాహుశర్మార్థ్యధన్వా ప్రతిహితాభిరన్తా॥ బృహస్పతే పరి దీయా [౧౬] రథీన
 రక్షోహాఽమిత్రాగ్ం అపబాధమానః॥ ప్రభఇన్జన్ధీనాః ప్రమృణో యుధా
 జయన్తస్మాకమేధ్యవితా రథానామ్॥ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ
 ప్రమృణన్తమోజసా॥ ఇమగ్ం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రగ్ం సఖాయోఽను సగ్ం
 రభధ్వమ్॥ బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః॥ అభివీరో
 అభిసత్వా సహోజా జైత్రమిన్ద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్॥ అభి గోత్రాణి సహసా

గా॑హ॒మా॒నో॒దాయో॑ [02] వీ॒రః శత॑మ॒న్య॒రి॒న్తః॑ దు॒శ్చ॒వ॒నః
 పృ॒త॒నా॒షా॒డయు॑ధ్యో॒స్మాక॑గ్ం సే॒నా అ॒వతు॑ పృ॒ యు॒ధ్ను॑॥ ఇ॒న్త్ర ఆ॒సాం సే॒తా
 బృ॒హ॒స్ప॒తి॒ర్దక్షి॑ణా య॒జ్ఞః పు॒ర ఏ॒తు సో॒మః॑ దే॒వసే॑నానామ॒భిభ॑ష॒జ్జతీ॑నాం జ॒యన్తీ॑నాం
 మ॒రుతో॑ య॒న్త॒వగ్ం॑॥ ఇ॒న్త్రస్య॑ వృ॒ష్ణో వ॑రుణస్య రా॒జ్ఞ ఆ॒దిత్యా॑నాం మ॒రుతా॑గ్ం శ॒ర్ధ ఉ॒గ్రమ్॑
 మ॒హామ॑నసాం భు॒వన॑చ్యవానాం ఘో॒షో దే॒వానాం జ॒యతా॑ముదస్థాత్॑॥ అ॒స్మాక॑మి॒న్త్రః
 స॒మృతే॑షు ధ్వజే॒ష్వస్మాకం॑ యా ఇ॒షవ॑స్త్వా జ॒యన్తు॑॥ [03] అ॒స్మాకం॑ వీ॒రా ఉ॒త్తరే॑
 భ॒వన్త॑స్మాను దే॒వా అ॒వతా॑ హవే॒షు॑॥ ఉ॒ద్ధర్ష॑య మ॒ఘవ॑న్నా॒యుధా॑న్య॒ధ్నత్వ॑నాం
 మా॒మకా॑నాం మ॒హాగ్ం॑ సి॒ ఉద్వృ॑త్రహ॒న్వాజి॑నాం వా॒జినా॑న్య॒ద్రథా॑నాం జ॒యతా॑మే॒తు
 ఘో॒షః॑॥ ఉ॒ప ప్రే॒త జ॒యతా॑ న॒రః స్థి॒రా వః॑ స॒న్తు బా॒హవః॑ ఇ॒న్ద్రో వః॑ శ॒ర్మ
 య॒చ్ఛత్వ॑నాధృ॒ష్ట్యా య॒థాస॑థ॑॥ అ॒వసృ॑ష్టా ప॒రా ప॒త శ॒రవ్యే॑ బ్ర॒హ్మస॑గ్ం శి॒తా
 గ॒చ్ఛామి॑త్రాన్త్ర [04] వి॒శ మై॒షాం కం చ॑నోచ్ఛి॒షః॑॥ మ॒ర్మాణి॑ తే వ॒ర్మభి॑శ్చాదయామి
 సోమ॑స్త్వా రా॒జామృతే॑నా॒భి వ॑స్త్వా॒ ఉరో॑ర్వరీ॒యో వరి॑వస్తీ అ॒స్తు జ॒యన్తం॑ త్వామను
 మ॒దన్తు॑ దే॒వాః॑॥ య॒త్ర బా॑ణాః స॒ం ప॒తన్తి॑ కు॒మారా॑ వి॒శిఖా॑ ఇ॒వ ఇ॒న్ద్రో న॒స్తత్ర॑ వృ॒త్రహా॑
 వి॒శ్వాహా॑ శ॒ర్మ య॒చ్ఛతు॑॥[05]

దీ॒యా॒దాయో॑ జ॒యన్త॑మి॒త్రాన్త్ర॑ చ॒త్వారి॑గ్ంశ॒చ్ఛ॑॥4.6.4॥

ప్రా॒చీమ॑ను ప్ర॒దిశం॑ ప్రే॒హి వి॒ద్వాన॑గ్ంరగ్ం పు॒రోఅ॑గ్నిర్భవే॒హా వి॒శ్వా ఆ॒శా దీ॒ద్యానో॑ వి
 భా॒హ్యార్జం॑ నో ధే॒హి ద్వి॒పదే॑ చతు॒ష్పదే॑॥ క్ర॒మధ్వ॑మగ్నినా నాక॒ముఖ్య॑గ్ం హ॒స్తేషు॑
 బిభ్ర॑తః॒ ది॒వః పృ॒ష్ఠగ్ం॑ సు॒వర్క॑త్వా మి॒శ్రా దే॒వేభి॑రాధ్వమ్॑॥ పృ॒థి॒వ్యా
 అ॒హము॑ద॒న్తరి॑క్ష॒మాక॑రుహ॒మన్తరి॑క్షాద్ధి॒వమా॑క॒రుహమ్॒॑ ది॒వో నాక॑స్య పృ॒ష్ఠాధ్ను॑వ॒ర్జ్యోతి॑రగా
 [06] మ॒హమ్॑॥ సు॒వర్క॑న్తో నాక॒పేక్ష॑న్త ఆ ద్యాగ్ం రోహ॒న్తి రోద॑సీ॒ య॒జ్ఞం యే
 వి॒శ్వతో॑ధారగ్ం సు॒విద్వాగ్ం॑ సో వి॒తేని॑రే॒॥ అగ్నే॑ ప్రే॒హి ప్ర॒థమో॑ దే॒వయ॑తాం

చక్షుర్దే॒వానా॑ము॒త మ॒ర్యానా॑మ్ | ఇ॒యక్ష॑మా॒ణా భృ॑గు॒భిః స॒జోషాః॑ సు॒వర్య॑న్తు॒ యజ॑మా॒నాః
 స్వ॒స్తి॥ నక్తో॒షాసా॑ స॒మన॑సా వి॒రూపే॑ ధా॒పయే॑తే శి॒శుమే॑కగ్ం స॒మీచీ॑ | ద్యా॒వా క్షా॒మా రు॒క్మో
 అ॒న్తర్వి॑ భా॒తి దే॒వా అ॒గ్నిం ధా॑ర॒యన్త్ర॑వి॒ణోదాః॑ || అగ్నే॑ స॒హస్రాక్ష॑ [౨౨] శత॑మూ॒ర్ధఙ్మతం॑ తే
 ప్రా॒ణాః స॒హస్ర॑మపా॒నాః | త్వగ్ం సా॒హస్ర॑స్య రాయ॑ ఈ॒శిషే॑ తస్మై॒ తే విధే॑మ వా॒జాయ॑
 స్వా॒హా॥ సు॒పర్ణో॑సి గ॒రుత్మా॑న్పు॒థివ్యాగ్ం సీ॑ద పు॒ష్టి పు॒థివ్యాః సీ॑ద భా॒సాన్తరి॑క్ష॒మా
 పు॒ణ జ్యోతి॑షా ది॒వము॒త్తభా॑న తే॒జసా॑ ది॒శ ఉద్ధృ॑గ్ం హ॒ || ఆ॒జుహ్వో॑నః సు॒ప్రతీ॑కః
 పు॒రస్తా॑దగ్నే॒ స్వాం యో॑ని॒మా సీ॑ద సా॒ధ్యా | అ॒స్మిన్త॒నధ॑స్థే అ॒ధ్యుత్త॑ర॒స్మిన్విశ్వే॑ దే॒వా [౨౩]
 య॒జమా॑నశ్చ సీ॒దత॑ || ప్రి॒ద్ధో అగ్నే॑ దీ॒దిహి॑ పు॒రో నో॑జ॒స్రయా॑ సూ॒ర్యా య॑వి॒ష్ఠ | త్వాగ్ం
 శశ్వ॑న్త ఉ॒ప య॒న్తి వా॒జాః || విధే॑మ తే ప॒రమే॑ జ॒న్మన్మగ్నే॑ విధే॑మ స్తో॒మైర॑వరే స॒ధస్థే॑ |
 య॒స్మాద్యోనే॑రుదారి॒థా య॒జే తం ప్ర॑ త్వే హ॒వీగ్ం షి॑ జుహు॒రే సమి॑ద్ధే॒ || తాగ్ం
 స॒వితు॑ర్వరే॒ణ్యస్య॑ చి॒త్రామా॑హం వృ॒ణే సు॒మతిం॑ వి॒శ్వజ॑న్యామ్ | యా॒మస్య॑ క॒ణ్వో
 అదు॑హత్ప్ర॒పీనాగ్ం స॒హస్ర॑ధారాం [౨౪] ప॒యసా॑ మ॒హీం గా॑మ్ || స॒ప్త తే॑ అగ్నే॒ సమి॑ధః స॒ప్త
 జిహ్వోః స॒ప్తర్ష॑యః స॒ప్త ధా॑మ ప్రి॒యాణి॑ | స॒ప్తహో॑త్రాః స॒ప్త ధా॑ త్వా య॒జన్తి॑ స॒ప్త
 యోనీ॑రా పు॒ణస్వా ఘృ॑తేన॒ || ఈ॒దృజ్పాన్యాదృ॑జై తాదృ॒జ్మి॒తశ్చ సం
 మి॒తశ్చ స॒భరాః॑ | శు॒క్రజ్యోతి॑శ్చ చి॒త్రజ్యోతి॑శ్చ స॒త్యజ్యోతి॑శ్చ జ్యోతి॑ష్మాగ్శ్చ
 స॒త్యశ్చర్త॑పా॒శ్చాత్యగ్ం హో॑ || [౨౫] ఋ॒తజి॑చ్ఛ స॒త్యజి॑చ్ఛ సే॒నజి॑చ్ఛ సు॒షేణా॑న్త్యమి॒తశ్చ
 దూ॒రే అ॒మిత॑శ్చ గ॒ణాః | ఋ॒తశ్చ స॒త్యశ్చ ధృ॒వశ్చ ధ॒రుణ॑శ్చ ధ॒ర్తా చ విధ॑ర్తా చ
 విధా॑ర॒యః | ఈ॒దృక్షా॑స ఏ॒తాదృ॑క్షా॒స ఊ॒షు ణః॑ స॒దృక్షా॑సః ప్ర॒తిసదృ॑క్షా॒స ఏత॑న॒ |
 మి॒తాస॑శ్చ సం మి॒తాస॑శ్చ న ఊ॒తయే॑ స॒భర॑సో మ॒రుతో॑ య॒జ్ఞే అ॒స్మిన్ని॒న్త్రం దై॒వీర్విశో॑
 మ॒రుతో॑న్మ॒వర్తా॑న్ య॒థేన్త్రం॑ దై॒వీర్విశో॑ మ॒రుతో॑న్మ॒వర్తా॑న ఏ॒వమి॒మం య॑జమా॒నం
 దై॒వీశ్చ విశో॑ మా॒నుషీ॑శ్చా॒నువర్తా॑న్ భ॒వన్తు॑ || [౨౬]

అగాగ్ం స॒జస్రాక్ష॑ దే॒వాః స॒హస్ర॑ధారామ॒త్యగ్ంహో॑ అను॒వర్తా॑నః పో॒డశ చ॑ || 4.6.5 ||

7

పుమాన్ పుమాగ్ం సం పరి పాతు విశ్వతః॥ వనస్పతే వీడ్వజ్గ్ హి భూయా అస్మధ్సఖా
ప్రతరణః సువీరః॥ గోభిః సన్నద్ధో అసి వీడయస్వాఽస్థాతా తే జయతు జేత్వాని॥ దివః
పుథివ్యాః పర్యో- [30] జ ఉద్భృతం వనస్పతిభ్యః పర్యాభృతగ్ం సహః॥ అపామోజ్మానం పరి
గోభిరావృతమిన్ద్రస్య వజ్రగ్ం హవిషా రథం యజ॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రో మరుతామనీకం మిత్రస్య
గర్భో వరుణస్య నాభిః॥ సేమాం నో హవ్యదాతిం జషాణో దేవ రథ ప్రతి హవ్యా గృభాయ॥
ఉప శ్వాసయ పుథివీముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠితం జగత్॥ స దున్దుభే
సజూరిస్త్రీణ దేపైర్దూరా- [31] ద్ధవీయా అప సేధ శత్రాన్॥ ఆ క్రన్దయ బలమోజో న ఆ
ధా నిష్ఠనిహి దురితా బాధమానః॥ అప ప్రోథ దున్దుభే దుచ్ఛనాగ్ం ఇత ఇన్ద్రస్య
ముష్టిరసి వీడయస్వ॥ ఆఽమూరజ ప్రత్యావర్తయేఽమాః కేతుమద్దున్దుభిర్వావదీతి
సమశ్వపర్ణాశ్చరన్తి నో నరో ఽస్మాకమిన్ద్ర రథినో జయన్తు॥[33]

ధన్వన్తహిమానం బ్రాహ్మణాసోఽదితిః పుథివ్యాః పరి దూరాదేక చత్వారిగ్ంశచ॥4.6.6॥

యదక్రన్దః ప్రథమం జాయమాన ఉద్యన్థ్సముద్రాదుత వా పురీషాత్॥ శ్యేనస్య పక్షా
హరిణస్య బాహూ ఉపస్తుత్యం మహి జాతం తే అర్వన్॥ యమేన దత్తం త్రిత
ఏనమాయునగిన్ద్ర ఏణం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్॥ గన్ధర్వో అస్య రశనామగృభ్ణాఘ్సారాదశ్వం
వసవో నిరతష్ట॥ అసి యమో అస్యాదిత్యో అర్వన్నసి త్రితో గుహ్యేన వ్రతేన॥ అసి సోమేన
సమయా విపుక్త [34] ఆహుస్తీ త్రీణి దివి బన్ధనాని॥ త్రీణి త ఆహుర్దివి బన్ధనాని త్రీణ్యపు
త్రీణ్యన్తః సముద్రే॥ ఉతేవ మే వరుణశ్చన్ధన్యర్వన్ యత్రా త ఆహుః పరమం జనిత్రమ్॥
ఇమా తే వాజిన్నవమార్జనానీమా శఫానాగ్ం సనితుర్నిధానా॥ అత్రా తే భద్రా రశనా
అపశ్యమ్నతస్య యా అభిరక్షన్తి గోపాః॥ ఆత్మానం తే మనసాఽఽరాదజానామవో దివా [35]
పతయన్తం పతజ్గమ్॥ శిరో అపశ్యం పథిభిః సుగేభిరరేణుభిర్జహమానం పతత్రి॥ అత్రా తే
రూపముత్తమమపశ్యం జిగీషమాణమిష ఆ పదే గోః॥ యదా తే మర్తో అను

భోగమానడాదిదగ్గసిష్ఠ ఓషధీరజీగః॥ అను త్వా రథో అను మర్యో అర్వన్నను గావోఽను
 భగః కనీనామ్॥ అను వ్రాతాసస్తవ సఖ్యమీయురను దేవా మమిరే వీర్యం [3౬] తే॥
 హిరణ్యశృఙ్గోఽయో అస్య పాదా మనోజవా అవర ఇన్త్ర ఆసీత్॥ దేవా ఇదస్య
 హవిరద్యమాయన్ యో అర్వంతం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్॥ ఈర్మాన్తాసః సిలికమధ్యమాసః
 సగ్ం శూరణాసో దివ్యాసో అత్యాః॥ హగ్ం సా ఇవ శ్రేణిశో యతస్తే
 యదాక్షిషుర్దివ్యమజ్మమశ్వాః॥ తవ శరీరం పతయిష్ణ్వర్వంతవ చిత్తం వాత ఇవ ధృజీమాన్॥
 తవ శృఙ్గాణి విష్ఠితా పురుత్రాకరణ్యేషు జర్భురాణా చరన్తి॥ ఉప [౩౭] ప్రాగ్గాచ్ఛసనం
 వాఙ్మర్వా దేవద్రీచా మనసా దీధ్యానః॥ అజః పురో నీయతే నాభిరస్యాఽను పశ్చాత్కవయో
 యన్తి రేభాః॥ ఉప ప్రాగ్గాత్పరమం యథ్సథస్థమర్వాగ్ం అచ్ఛా పితరం మాతరం చ॥
 అద్యాదే వాఙ్మత్తమో హి గమ్యా అథాఽఽ శాస్తే దాశుషే వార్యాణి॥[౩౮]

విపుక్తో దివా వీర్యముపైకాన్ చత్వారిగ్ంశచ॥4.6.7॥

మా నో మిత్రో వరుణో అర్యమాఽఽయురిన్త్ర ఋభుక్షా మరుతః పరి ఖ్యన్న్॥ యద్వాజినో
 దేవజాతస్య సప్తేః ప్రవక్ష్యామా విదధే వీర్యాణి॥ యన్నిర్ణిజా రేక్షసా ప్రావృతస్య రాతిం
 గృభీతాం ముఖతో నయన్తి॥ సుప్రాజజో మేమ్యద్విశ్వరూప ఇన్త్రాపూష్ణోః ప్రియమప్యేతి
 పాథః॥ ఏష చ్ఛాగః పురో అశ్వేన వాజినా పూష్ణో భాగో నీయతే విశ్వదేవ్యః॥ అభిప్రియం
 యత్పురోడాశమర్వతా త్వష్టే- [౩౯] దేనగ్ం సాశ్రవసాయ జిన్వతి॥ యద్ధవిష్వమృతుశో
 దేవయానం త్రిర్మానుషాః పర్యశ్వం నయన్తి॥ అత్రా పూష్ణః ప్రథమో భాగ ఏతి యజ్ఞం
 దేవేభ్యః ప్రతిపేదయన్నజః॥ హోతాఽధ్వర్యురావయా అగ్నిమిన్దో గ్రావగ్రాభ ఉత శగ్గ్ స్తా
 సువిప్రుః॥ తేన యజ్ఞేన స్వరం కృతేన స్విష్టేన వక్షణా ఆ పృణధ్వమ్॥ యూపవ్రస్కా ఉత
 యే యూపవాహాశ్చషాలం యే అశ్వయూపాయ తక్షతి॥ యే చాఽర్వతే పచనగ్ం సం
 భరన్త్యతో [౪౦] తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు॥ ఉప ప్రాగ్గాఢ్సుమన్మేధాయ మన్మ

దే॒వా॒నా॒మా॒శా ఉ॒ప వీ॒తపు॑ష్ఠః॑ అ॒న్వే॒నం వి॒ప్రా ఋ॒షయా॑ మద॒న్తి దే॒వానాం॑ పు॒ష్టే చ॒క్ర॒మా
సు॒బ॒న్ధుమ్॑॥ యద్వా॒జినో॑ దామ॒ సం దా॒నమ॑ర్వతో॒ యా శీ॒ర్షణ్యా॑ ర॒శనా ర॒జ్జుర॑స్య॒
యద్వా॒ ఘాఽస్య॑ ప్రభృ॒తమా॑స్యే తృ॒ణగ్ం స॒ర్వా తా తే అపి॑ దే॒వేష్వ॑స్తు॒॥ యద॑శ్వ॒స్య
క్ర॒విషో॑ [४౧] మక్షి॒కాఽశ॑ యద్వా॒ స్వరో స్వ॑ధితౌ రి॒ప్తమ॑స్తి॒ యద్ధ॑స్త॒యోః శ॒మితు॑ర్యన్నభే॒షు
స॒ర్వా తా తే అపి॑ దే॒వేష్వ॑స్తు॒॥ యదూ॑వ॒ధ్యము॑దరస్యాఽప॒వాతి॑ య ఆ॒మస్య॑ క్ర॒విషో గ॒న్ధో
అ॒స్తి॒ సు॒క్రతా॑ తచ్చ॒మితా॑రః కృ॒ణ్వాన్తా॑త మే॒ధగ్ం శృ॒తపా॑కం ప॒చన్తు॑॥ యత్తే
గా॒త్రాద॑గ్నినా ప॒చ్యమా॑నాదభి శూ॒లం ని॒హత॑స్యాఽవ॒ధావ॑తి॒ మా తదూ॑భా॒మ్యామా శ్రీ॒షన్మా
తృ॒ణేషు॑ దే॒వేభ్య॑స్తదుశభ్యో రాత॒మస్తు॑॥[౪౨]

ఇ॒దుతో క్ర॒విషః శ్రీ॒షభ్య॑స్త చ॒॥4.6.8॥

యే వా॒జినం॑ పరి॒పశ్య॑న్తి ప॒క్వం య ఈ॒మాహుః॑ సు॒రభి॑ర్నిర్హరేతి॒ యే చాఽర్వతో॑ మాగ్ం
స॒భిక్షా॒ముపా॑సత ఉ॒తో తేషా॑మ॒భిగూ॑ర్తిర్న ఇ॒న్వతు॑॥ యన్నీ॒క్షణం॑ మాగ్ం సు॒చన్యా ఉ॒ఖాయా॑
యా పా॒త్రాణి॑ యూ॒ష్ణ ఆ॒సేచ॑నాని॒ ఊ॒ష్మణ్యా॑ఽపి॒ధానా॑ చ॒రూణా॑మ॒జ్కాః సూ॒నాః పరి॑
భూ॒షన్త్య॑శ్వమ్॑॥ ని॒క్రమ॑ణం ని॒షద॑నం వి॒వర్త॑నం యచ్చ ప॒డేబీ॑శమ॒ర్వతః॑ యచ్చ ప॒పౌ
యచ్చ ఘా॒సి [౪౩] ఇ॒జ్జఘా॑స స॒ర్వా తా తే అపి॑ దే॒వేష్వ॑స్తు॒॥ మా
త్వాఽగ్ని॒ర్ధ్వన॑యి॒ద్ధామ॑గన్ధి॒ర్మోఖా॑ భ్రా॒జన్త్య॑భి వి॒క్త జ॒ఘ్రిః ఇ॒ష్టం వీ॒తమ॑భిగూర్తం
వ॒షట్కృ॑తం తం దే॒వాసః॑ ప్రతి గృ॒భ్ణన్త్య॑శ్వమ్॑॥ యద॑శ్వా॒య వా॒స ఉ॒పస్త్ర॑ణన్త్యధి॒వాసం॑
యా హి॒రణ్యా॑న్య॒స్మై స॒న్దాన॑మ॒ర్వన్తం॑ ప॒డేబీ॑శం ప్రి॒యా దే॒వేష్వా॑ యామ॒యన్తి॑॥ యత్తే
సాదే॑ మహ॒సా శూ॒కృత॑స్య పా॒ర్ష్యయా॑ వా క॒శయా॑ [౪౪] వా తుతో॑ద॒ సు॒చేవ తా హ॒విషో॑
అ॒ధ్వరే॑షు స॒ర్వా తా తే బ్ర॒హ్మణా॑ సూ॒దయా॑మి॒ చతు॑స్త్రిగ్ం శ॒ద్వాజినో॑
దే॒వబ॑న్ధో॒ర్వజ్క్రీ॑రశ్వ॒స్య స్వ॑ధి॒తిః స॒మేతి॑ అ॒చ్ఛిద్రా॑ గా॒త్రా వ॒యునా॑ కృ॒ణోత
ప॒రుష్ప॑రురను॒ఘుష్యా॑ వి శ॒స్త॑॥ ఏ॒కస్త॑వ॒ష్టుర॑శ్వస్యా విశ॒స్తా ద్వా॒ యన్తారా॑ భ॒వత॑స్తథర్తుః॑

యా తే గాత్రాణామృతుథా కృణోమి తాతా పిణ్డానాం ప్ర జుహోమ్యగ్నౌ॥ మా త్వా తపత్
 [౪౫] ప్రియ ఆత్మాపియంతం మా స్వధితిస్తనువ ఆ తిష్ఠిపత్తే॥ మా తే
 గృధ్నరవిశస్తాఽతిహాయ చ్ఛిద్రా గాత్రాణ్యసినా మిథూ కః॥ న వా ఉవేతన్మియసే న
 రిష్యసి దేవాగ్ం ఇదేషి పథిభిః సుగేభిః॥ హరీ తే యుశ్వా పృషతీ అభూతాముపాఽస్థాద్వాజీ
 ధురి రాసభస్య॥ సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వియం పుగ్ం సః పుత్రాగ్ం ఉత విశ్వాపుషగ్ం
 రయిమ్॥ అనాగాస్త్యం నో అదితిః కృణోతు క్షత్రం నో అశ్వో వనతాగ్ం హవిష్మాన్॥[౧]
 ఘాసింకశయా తపద్రయినవ చ॥4.6.9॥

అశ్వన్ య ఇమోదేనమాశుః ప్రాచీం జీమూతస్య యదక్రన్తో మా నో మిత్రో యే వాజినం నవ॥9॥
 అశ్వన్ మనోయుజం ప్రాచీమను శర్మ యచ్ఛతు తేషామభిగూర్తిః షట్పత్వారిగ్ంశత్॥౪౬॥
 అశ్వన్ హవిష్మాన్॥

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి చతుర్థ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥